СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК · UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 265. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 13 листопада 1931. VOL. XXXIX. No. 265. Jersey City, N. J., Friday, November 13, 1931. THREE CENTS.

ЩЕ ДУЖЕ ДАЛЕКО ДО СВІТОВОГО ЗАМИРЕННЯ, КАЖЕ ГУВЕР

ВАШИНҐТОН. — У своїй промові, виголошеній у „День Перемиря" при посвячуванню памятника в честь полятлих у світовій війні, президент Гувер підніс, що світови ще дуже далеко до мира. Президент заявив, що тепер є у світі більше міжнародніх конфліктів, які можуть спричинити війну, ніж їх було в 1914 році. Є ще богато народів, говорив президент, котрі терплять гнет від довгих століть, і є держави, які жиють у постійнім страху перед ворожою інвазією.

Президент заявив далі, що найкращою ґарантією мира є бути приготованим до оборони. А далі згадав ще за друге нещастя, яке зависло над світом, себто за економічну депресію, яку він уважає таким самим нещастям як велику війну.

ДОСА ВИСЛАНО ДО ПАРИЖА НА НАРАДИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Стимсон оголосив, що припоручено ґенералови Чарлзови Досови, американському амбасадорови в Лондоні, виїхати до Парижа, щоби там бути присутним підчас нарад Ліґи Націй у справі японсько-китайського конфлікту.

Наради розпічнуться в понеділок. Амбасадор Дос не буде формальним учасником нарад, але буде готов служити Лізі Націй порадою чи заявами, які вияснять становище Злучених Держав щодо подій у Манджурії.

ПОМІРКОВАНИЙ ТОН ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Урядово подають, що одержано від японського уряду ноту в справі японсько-китайського конфлікту, яка є написана в дуже поміркованім тоні.

МИР У РУКАХ ФРАНЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Бернард М. Бейрук, бувший президент „Вор Індостріс Борд", заповідаючи певний зворот до ліпшого в економічнім житті, згадав ще за воєнні довги і репарації. Він каже, що про ті справи може Америка сказати остаточне слово тоді, коли будуть в Европі положені тривкіші основи під мир. А це залежить головно від Франції, бо в її руках спочиває доля мира.

ҐАВТОН ЗА ОБМЕЖЕННЯ ЗБРОЄННЯ.

НЮ ЙОРК. — Аленсон Б. Ґавтон, бувший американський амбасадор до Німеччини, говорив в „Мекка Темпл" з нагоди „Дня Перемиря" про світове роззброєння. Він казав, що Франція знову розібє наради в справі роззброєння, бо не схоче згодитися на зредуковання армії. Та, казав Ґавтон, держави не повинні на це звертати уваги, а вже тепер розпочати роззброєння, щоби конференція застала їх уже частинно роззброєними, а тоді доперва наради матимуть успіх навіть супроти опору Франції.

НАДУЖИТТЯ ПРИ РОЗДАВАННЮ ПРАЦІ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія вишукала, що вчасі від 1 до 6 червня виплачено ріжними малими сумами 113 особам як безробітним $1,243. Комісія не могла знайти тих осіб. Кажуть, що це фіктивні імена. Забрані з фонду безробітних гроші мабуть ужито на політичні цілі.

БУДЕ ВІЙНА В МАНДЖУРІЇ, АЛЕ ЩЕ НЕ ТЕПЕР.

НЮ ЙОРК. — Воєнний кореспондент і добрий знавець Далекого Сходу, полковник Фредерик Памер, каже, що тепер до війни на Далекім Сході не прийде. Але зате цілком певно буде війна зприводу Манджурії тоді, коли Росія підніметься. Він є тої думки, що навіть совіти підуть проти Японії зприводу Манджурії, як тільки їм удасться пятилітка й вони стануть сильнішими.

ХОЧУТЬ „ЗАСЛІПИТИ УМИ".

НЮПОРТ НЮС (Вірджінія). — Американський письменник Теодор Драйзер заявив, що суддя Джонс піддав великій лаві присяжних обжаловання Драйзера за неморальне поведення тому, щоби в той спосіб відвернути увагу американського світа від того, що він писатиме про страшні відносини між майнерами в Кентокі.

Всю акцію проти себе вважає Драйзер „засліпленням умів" суспільства.

ВІДОБРАЛИ СОБІ ЖИТТЯ ЧЕРЕЗ БІРЖЕВУ СПЕКУЛЯЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Едвард Муклов і його сестра зажили отруї й померли з журби по втратах, які вони мали на біржі. Д-р Муклов був одним з кращих лікарів і обслугував самих богатих пацієнтів та доробився був гарного маєтку.

РІЗДВЯНІ ОЩАДНОСТИ НЕ ПОТЕРПІЛИ.

НЮ ЙОРК. — „Крісмес Клобс" не потерпіли на депресії, бо банки видадуть яких $600,000,000 тим, що щадили через рік, щоби мати за що поробити різдвяні дарунки. Надіються, що та сума, зужита тепер на закупна, причиниться немало до зломання депресії.

ОБІТНУТЬ ПЛАТНІ ПОСЛАМ, МІНІСТРАМ І УРЯДНИКАМ В АЛЬБЕРТІ.

На найближчій сесії провінціонального парляменту уряд віднесеться до послів, щоби вони зреклися частини своєї платні, яка за одну звичайну сесію виносить $2,000. Висоту знижки мають вирішити самі посли.

Заощаджені в той спосіб гроші мають бути зужиті на частинне покриття недобору провінції.

Знижка платень наступить також для цивільних урядників і міністрів. Як довго вона буде обовязувати, наразі невідомо.

Платня албертійських міністрів є нижча ніж у міністрів у Саскачевані і Бритіш Колюмбії.

40-ФУНТОВА КАПУСТА.

Недавно пані Ендерсон у Манолії, в Алберті, величалася виплеканою капустою, котрої головки важили по 23 фунти.

Тепер рекорд пані Ендерсон побив Р. Вилиямс у Спіріт Ривер, котрий виплекав 40-фунтову голову капусти і 20-фунтову брукву.

НАСЛІДУВАТИ ҐАНДІЯ НЕ ЛЕГКО.

Наслідувати провідника Індійців, Магатму Ґандія, не легко, а в кождім разі без відповідного вишколення не легко його наслідувати. Переконалися про це безробітні демонстранти з Манчестер в Анґлії 7 жовтня. Вони чули про пасивний опір, який ставлять Індійці в Індії, отже повиходили на середину вулиці і посідали собі. Коли одначе поліція взялася їх розганяти, демонстранти забули свій пасивний опір і стали до бійки. Пів години провадилася на улиці завзята боротьба, в якій 14 осіб ранено, а кількох арештовано. Між раненими були 5 полісменів, з яких один має зломану ногу.

ЛЮДОЇДИ ЗІЛИ 100 КОМУНІСТІВ.

Голяндські ґазети доносять, що в Новій Ґвінеї людоїди зїли коло 100 місцевих комуністів, які втікли з карного табору, де були вязнені від часу повстання проти уряду. Втікачі попали в руки людоїдів племени Папуан і по замордованню були зїджені. Голяндське військо знайшло тільки кости і ріжні речі, що належали до вязнів.

ДЕРЖАВА, ДЕ НЕ ЗНАЮТЬ МОРДІВ.

В Норвегії від 1928 р. не було ні одного випадку морду або злочину з смертельними наслідками. В тому краю, що числить 3 міліони населення, не замикають на ніч дверей і брам у домах, ані кімнатах у готелях. Норвезькі вязниці стоять майже пусткою. Коли по війні в Европі число злочинів дуже зросло, то на диво в Норвегії воно сильно змаліло.

ПОВОРОТ ПО СМЕРТИ.

Еспанський уряд робить заходи, щоби перевести до Еспанії тіло відомого письменника Бласка Ібанеца, що був прогнаний за часів диктатури поза межі Еспанії і помер на вигнанню у Франції. Перевезення відбудеться правдоподібно в січні.

ЧУЖИНЦІ НАЙБІЛЬШЕ ОБМАНЮЮТЬ СВОЇХ РОДИМЦІВ.

Ніхто так богато не обманює чужинців в Канаді, як люде їхже народности. Така є думка члена найвищого суду Алберти, судді Айвса. А суддя може про це говорити авторитетно на основі своєї судейської практики. Свій погляд висловив суддя Айвс 6 жовтня в Едмонтоні, засуджуючи Юрія Ґарака на три роки в карнім заведенню в Принс Алберт. Ґарака признано винуватим присвоєння собі чужих грошей. Ґарак, приватний детектив, взяв 850 долярів від В. Фиденa, щоби заплатити їх Анні Ґарбуз, одначе з тої суми задержав 400 долярів для себе.

ПОМИСЛИ САМОВБИЙНИКІВ.

І в цій ділянці стрічаємо помислових людей. Є люди, які хочуть на зразок аристократичних староримських патриціїв перейти до темного світа, а є знов інші, що навіть оригінально, а то й чудачно вмирають.

Наприклад, досить чудачний, а то й нудний рід самовбивства винайшов Анґлієць Ґ. Феррон. Він почав щоденно їздити поїздами, надіючися, що врешті згине в катастрофі. Безумовно, важко збагнути, чому він вибрав саме цей рід самовбивства, коли в залізничих катастрофах є більше випадків каліцтва ніж смерти.

І їздив собі Анґлієць залізницею вісім літ, шукаючи смерти. Не змінив свойого погляду; хотів конечно згинути самовбивством. І врешті згинув дійсно в катастрофі, але не залізничій, тільки в автомобілевій. Здається, усвідомив собі, що треба йти з духом часу і модернізувати навіть самогубство. А може здогадався, що швидше можна згинути в автомобілевій катастрофі ніж у залізничій.

Дивний шлях на той світ вибрала собі одна дівчина в Швеції. Працювала вона в пасічника. Сперше здогадувалися, що трапився тут нещасливий випадок, або неосторожність. Щойно листи до її приятельки вияснили, що це було самовбивство. Ця дівчина одного дня цілковито розібралася, поперевертала всі вулиї, а відтак положилася на траві коло вулиів. По кількох годинах знайдено її, що правда, ще живу, але цілу спухлу й непритомну від укушень. Невдовзі в страшних муках померла. Годі було її вратувати.

Але справді правдиву силу волі виявив Німець Еріх Кунц з Інґольштату. Підчас війни за якусь провину засуджено його на довшу кару тюрми, помимо цього, що він цілий час упевняв свою невинність. Одного ранку знайдено його в келії мертвого, а прикликані лікарі, помимо дуже старанних оглядин, могли лише ствердити удар серця. Це було дуже неправдоподібне в молодого, зовсім здорового 20-літнього молодця. Щойно лист самовбийника приніс розвязку загадки. Кунц під впливом просто неймовірної сили волі закінчив своє життя в той спосіб, що здержав віддих, доки не пукло серце. Колиб Кунц втратив був притомність, легені почалиб самі працювати й таким чином смерть не моглаби наступити. Значить, до останньої хвилини життя Кунц мусів бути притомний.

УЧИТЕЛІ В ЕДМОНТОНІ ДАЮТЬ ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

Учителі публичних шкіл в Едмонтоні запропонували давати три проценти своєї платні на допомогу безробітним. Шкільна рада, обговорюючи це, зробила від себе пропозицію, щоб учителі давали не три, а чотири проценти. Є надія, що учителі приймуть цю пропозицію без опору. Шкільна рада буде платити учителям повну платню, як і давніше, тільки чотири проценти буде відраховувати для безробітних. Застереження є, що якби який учитель мав тоді діставати нижче $100 місячно, то з його платні не мають відтягати нічого.

Шкільна Рада в Едмонтоні платить учителям та шкільній обслузі $1,012,561 річно.

ЛЬОЯЛЬНИЙ СПОСІБ СПИНЕННЯ ЛІЦИТАЦІЇ.

В льояльний спосіб спинили ліцитацію 70 фармерів в околиці Донкірк, на полудне від Мус Джьо, Саск. Ліцитатор приїхав продавати знаряддя на фармі одної жінки. Зійшлися околичні фармери, та скоро лише зачалася ліцитація, фармери замісць купувати, зачали доказувати свій патріотизм, співаючи з цілої сили „О, Кенада". Спів заглушив ліцитатора, який даремно старався прийти до слова поміж поодинокими словами пісні. Наконець зневохочений ліцитатор забрався з нічим.

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР ЗІҐНОРУВАВ ПОЛЯКІВ.

Синдикат польських ґазетярів у Берліні вислав до французького амбасадора Понсета протест, тому, що польську пресу поминено при запросинах на конференцію, яка відбулась у французького амбасадора для представників німецької і чужосторонної преси. Жаль Поляків тим більший, що крім представників преси жидівської, американської, анґлійської, італійської, чеської і румунської були запрошені також представники — української преси в Галичині.

НАЙБІЛЬШІ БАНКИ В СВІТІ.

Найбільшим банком у світі є нюйорський банк Чейс Нешенел, котрого майно виносить $2,429,000,000. Другим щодо величини є також нюйорський банк Нешенел Сіті Бенк оф Ню Йорк, якого майно виносить $2,300,000,000, а депозитів у ньому $1,700,000,000. В місті має він 90 відділів.

В кожному з тих банків можна позичити 100 міліонів долярів, і більше, як тільки мається відповідне забезпечення позички.

ПЕС БЕРЕЖЕ ПРОПАВШИХ ДІТЕЙ.

У саскачеванськім місточку Вайкавнт пропало троє дітей, які над вечером вийшли з дому і не вернулися. Цілу ніч шукали їх в полі 150 людей і доперва над ранком знайшли їх у висохлім рівчаку, як вони спали. Над ними ввесь час сторожив домашній пес і не хотів навіть допустити людей, які саме належали до пошукуючої партії. Діти зблудили й умучені та в легких одягах поклалися на холодній землі. Наймолодшою дитиною був трилітній хлопчик, відтак йшли дівчата: одна пятьлітня, а друга сімлітня. Ніодно з дітей не захорувало.

ЯПОНЦІ ПІДСИЛЮЮТЬ СВОЇ ВІЙСЬКА В МАНДЖУРІЇ

ТОКІО (Японія). — Мішану корейську бриґаду японькоі армії, що від самого початку конфлікту знаходиться в боях у Манджурії, відкликано до Кореї на відпочинок. На зміну її післано з Японії нові сили. Японці кажуть, що тепер у Манджурії знаходиться 13,000 японського війська, якого зовсім не вистарчає для захисту міліонового японського населення Манджурії. Отже треба сподіватися дальшої висилки з Японії свіжих військ.

Чотири торнедовці післано з японського порту Кюре до Порт Артура на підсилення японської ескадри. Крім того ще один кружляк післано в порт Сасебо, щоб він був ближче до театру подій у Манджурії й кождої хвилини міг скріпити там японську ескадру. Адмірал Кіотен, міністер фльоти, що був разом з імператором на маневрах армії й фльоти, поспішно вернувся до Токіо, бо конфлікт у Манджурії стає все серіознішим.

Японський штаб заявляє, що коли ґенерал Ма зачне напади на Японців у районі ріки Ноні, то японські війська пічнуть наступ на місто Ціцікар, для чого вони мусять перейти через смугу російських впливів уздовж Східно-Китайської залізниці. Біля Чинчова концентруються поважніші китайські сили. Японці мусять з цим числитися й або напасти на них тепер і розбити їх нарізно до концентрації, або їм доведеться битися зі сконцентрованими китайськими силами в цьому районі. Останнього ніякий штаб не може допустити. Отже треба сподіватися дальших боїв між Японцями й Китайцями.

БОЛЬШЕВИКИ НАДІЮТЬСЯ НА ЛІҐУ НАЦІЙ ТА АМЕРИКУ.

МОСКВА (СССР). — Радянська преса повна відомостей про події в Манджурії. Ґазета „Рабочій" у передовій статті стверджує, що Японія має намір захопити всю Манджурію й середню Монґолію, що противиться інтересам Росії. Крім того Японці готові захопити Ціцікар, що підтверджують їх приготовання над рікою Ноні, недалеко смуги Східно-Китайської залізниці, що знаходиться під російським впливом.

Большевицькі ґазети вважають, що Ліґа Націй та Америка не дадуть Японцям виконати їх загорчих плянів щодо Манджурії й Монґолії. Тим вони звільнять Росію від обовязку виступати проти Японії в обороні своїх інтересів. Непокоїть Росію лише те, що Японці починають переговори з біло-ґвардійськими ґенералами, очевидно сподіваючись при їх помочи втягнути большевиків у війну.

ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Урядова комісія по обслідуванню питання прогибіції прийшла до висновку, що в Фінляндії треба дозволити вживання пива з 3.2 процентом алькоголю, а вина не більше 12 процентів. До цього привели комісію докладні студії над цілою справою прогибіції та її наслідками.

Комісія представила свій звіт урядови. Уряд ще не прийшов до певного свого рішення й очевидно боротьба з прогибіцією потреває ще деякий час.

РОСІЯ ХОЧЕ ВИВОЗИТИ ПШЕНИЦЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Росія почала знову арендувати кораблі на вивіз збіжа. В Гулі знову появилася російська пшениця, але вона не може тепер зробити значної конкуренції пшениці з інших держав. Тому всі певні, що невелика знижка цін на збіже, що тепер знову проявилася, не триватиме довго й збіже знову піднесеться в ціні.

Завдяки спадови ціни анґлійської валюти анґлійські стальовні можуть продавати сире залізо на 10 шилінґів дешевше на тоні ніж яканебудь европейська держава. Це дає анґлійським заводам значні замовлення, що оживлює діяльність багатьох заводів, котрі вже довший час не працювали.

БРІЯН ВОЮЄ ПАПЕРОВИМИ ЗАКЛИКАМИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Бріян, як предсідатель Ради Ліґи Націй, знову звернувся з нотою до Японії й Китаю. Він закликає ще раз Японію та Китай стриматися від активних виступів у Манджурії, бо за кілька днів збереться в Парижі Рада Ліґи Націй, що займеться справою Манджурії.

На паперові заклики Бріяна Китайці відповідають своїми скаргами на японські напади на них у Манджурії. В Японії задоволені з того, що до Токіо прибув спеціяльний представник ґенерального серкетаря Ліґи Націй, сера Друмонда, капітан Френк Волтерс.

ҐАНДІ НАДІЄТЬСЯ НА МЕК ДОНЕЛДА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Не зважаючи на те, що на конференції довкола круглого стола панує невідрадна ситуація, Ґанді все ще сподівається, що Мек Донелд пособить конференції вийти зі сліпої вулиці. Індійці ніяк не можуть прийти до порозуміння зі своїми національними меншинами. Ґанді сподівається, що посередництво Мек Донелда може привести до порозуміння. Тому індійський провідник з нетерплячкою чекає висліду розмов Мек Донелда з національними індійськими меншинами.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМІ СОБІ ВОРОГАМИ

Ґанді передчував, що важко буде добитися в Лондоні для Індії цеї незалежности, яка є в його програмі. І тому він так зволікав зі своєю подорожю, бо волів стояти в опозиції до уряду, ніж засісти довкола круглого стола з представниками уряду та висланниками самої Індії і тим дати світови пізнати траґедію індійської проблєми. Він розумів ту траґедію, заки виїхав до Лондону. І тому аж заплакав на однім з віч, коли представляв народови, що неможливо добитися самостійности від Англії, коли самі Індійці між собою жеруться й одні других нищать.

Оте його предчуття виявилось у повнім траґізмі на нарадах довкола круглого стола. А траґізм полягав у тім, що ніхто інший, лише британський уряд, а особливо премієр Мек Донелд, докладали всіх зусиль, щоб ті наради увінчатись успіхом. Бо британський уряд згодився на індійську федерацію, з одною центральною владою і з великими автономними правами. А це треба вважати великим кроком вперед на шляху до здобуття повної незалежности Індії.

Та до згоди не прийшло зприводу непорозуміння між самими представниками Індії, в справі охорони національних меншин. Траґедія цеї проблєми полягає ще у тім, що міліони тих „національних меншин" не є на ділі чужонаціональними „меншинами", а дітьми одного й того самого великого індійського народу, поділеного на ворожі табори релігією. Бо яких 50,000,000 „недоторкальних" Індійців є саме такою великою „національною меншиною".

Ґанді віджджає з Лондону з тим, що „ніякий нарід не здобув незалежности без терпінь". Американський журналіст Бризбейн дає до цього дуже влучний коментар. Він каже, що Ґанді забув при тім за одно, себто за те, що свободи не можна добути терпінням, а її треба вибороти. А коли ходить про Індію, то ця боротьба має полягати в тім, що Індійці повинні залишити боротьбу між собою, а зачати спільну боротьбу з Англією.

До того треба би ще додати конечну потребу освідомлення народних мас щодо релігійної толеранції, бо її брак являється у кождого народу великою перешкодою в духовім і політичнім розвою народу. Коли Індія піде тим шляхом, то її державна незалежність і соборність буде запевнена. А наразі вона сама є найбільшим ворогом своєї власної незалежности.

ЖНИВА

Впродовж нашої цілої історії над діяльністю українського народу тяжать три слова: **не знав, забув, помилився.** І наслідком цих трох слів ми завжди і всюди спізнялися, з дрібних річей робили важні, з поважних комічні, з тактичних — засадничі і т. д., одним словом, все відбувається в нас протилежно. Нехіть до науки, вузькі рямки інтересів й своєрідня психіка, не дають ніяк можности вибристи з того зачарованого кола. Фатально це відбилося в часі будування нашої держави, а наслідки цього нещастя, щораз то сильніше тиснуть український нарід. І сьогодня на виправдання програяного найдорожчого часу та обставин 1918-1919 р.р. ви чуєте зі всіх сторін заяви: — **не знав, забув, помилився.** Чи в дійсности так було в революційних роках? Чи в тодішньому часі боротьби з ворогами Української Держави не лунало зі всіх сторін: „А на якій програмі будуєте ви ту Україну"? Наслідком такого будування Української Держави на „програмах" українські маси розбились були на три табори: перша з них станула по стороні большевиків, бо їхня програма була „найліпша"; друга частина заняла вичікуюче становище, бо, мовляв, „не знати, чия верх візьме"; тільки третя, найменша частина станула в боротьбі з ворогами за Українську Державу. Програма цеї найменшої частини, не мала в собі сотні пунктів та параґрафів, а зводилась лише до кількох слів: „щоб в Українській Державі жилось добре українському народови".

Тринацять років проминуло від того часу, а на Східних Землях відбуваються повстання й бунти, майже кожного дня гинуть люди в боротьбі з большевиками. Міліони українських робітників і селян працює безупинним горячковим темпом і все те зникає поза межами України, — десь в глибокій Московщині. Адміністраційний апарат, большевицька партія, комсомол та преса точно й пильно стоять на сторожі московських інтересів на Україні. Вони складають пляни праці, означають часовий розмір її виконання й висилку у Москву. Ярмо неволі тягнуть всі верстви українського населення, але без сумніву найтяжче давить воно українське селянство. Бо повернені революцією землі до рук селянства не представляють для нього справжньої вартости, плоди його тяжкої цілорічної праці відбирають большевики за безцін, — способом грабунку.

Жнива тревають для большевиків увесь час, а не тільки раз у рік, бо в кожній ділянці йде все збільшена експльоатація земних богацтв України. Але цьогорічні селянські жнива на Україні значно ріжнилися від попередніх. Випорожнені большевицькі скарбниці грозили повним крахом і тому одинокий ратунок бачили большевики в як найскоршому відібранню збіжа від селян. Одначе давати збіжа за безцін селяни відмовилися, що большевицька влада уважала за бунт та вислала на Київщину сотні літаків і гармат, які бомбами й ґранатами примусили селянство коритися большевицьким наказам. А скільки тих невинних селян буде розстріляно й заслано на Соловецькі острови?

Ось правдиві наслідки будування Української Держави на „програмах". Вони будуть ще довго тревати, бо, як Франко казав,—„українському народови ніщо даром не приходить". А Державу Українську може збудувати тільки ідея, „щоб всім Українцям добре жилося", а не програма. До боротьби за здійснення цеї ідеї повинні ставати всі верстви українського народу, щоб у слушний час знову не залунало: „а на якій програмі ви ту Україну будуєте".

(„Незалежність").

МОДЕРНА ПОЛІЦІЯ

(Про німецький поліційний інститут).

Як важливою являється поліція в житті сучасних народів, про це годі говорити. Кождий може собі уявити, що сталосяб , колиб не було поліції в якомуб то не було виді. Коли хтось виступає проти поліції, то натомісць пропонує народню міліцію чи щонебудь іншого, але всі ці форми мають лише теоретичне значіння; фактично вони й на далі залишаються поліцією. По поліції можна судити й сам нарід, бо поліція виходить з народу і за добро народу дбає.

Нинішня поліція не є якоюсь орґанізацією насильства чи чогось подібного. Вона є дуже чутливим членом якоїсь суспільности, що дбає за добро тої суспільности. Звичайно вона все буде для одної частини суспільства ворогом, а для другої добродієм. Так було, так є і так буде дальше. Більшість суспільства все є однак за порядок та лад і тому й за поліцію в ріжних її видах. Тому й за поліцію надзвичайно старанно дбають, щоб її удержати в як найбільш хрустально-чистому стані.

У всіх країнах є богато спеціяльних поліційних шкіл для вишколу поліції. В Німеччині вершком тих всіх установ є поліційний інститут, що уявляє з себе вишкільну і досвідну стацію для всієї німецької поліції. Інститут цей не має наукових завдань. Його обсягом діяльности є практична робота, її удосконалення в звязку зі всіми лише можливими практичними задачами з обсягу поліцийного ділання. Безперечно інститут цей слідкує й за здобутками науки, щоб їх використати для практичної праці поліції. У веденню інституту помагає дорадча рада з ріжних людей науки й практики з 50 людеей. В цьому інституті концентруються всі важливіщі випадки з поліційної практики (тортури і їхні практики виключені, бо їх в культурних державах не вживають).

Вишкіл німецьких поліційних урядників відбувається в 10 школах, розкинених по цілій Німеччині. На провінції є всюди так звані постерунки Ляндеґерів. Вони мають знова інший вишкіл. Адміністраційно-поліційні урядники вишколюються практично вже в уряді. Окремий вишкіл мусять перейти кримінальні урядники, дальше поліційні старшини ітп. Вні ці окремі школи є звязані з поліційним інститутом в Берліні, який являється в тому випадку верховною установою для них усіх і дає їм вказівки, як вони мають працювати в вишколі, як рівнож дає вказівки, як належить поступати в окремих випадках поліційної практики. Ці вказівки не є в формі наказу, а радше в формі поради і співпраці. Що року відбуваються в цьому інституті курси для удосконалення спеціяльно кримінальної поліції і вищих поліційних адміністраційних урядників. Цього вимагає все кращий розвій ріжних метод злочинства, що обнимає все практичне життя, яке поліція мусить поборювати. Дальше влаштовують там спеціяльні курси для вишколу зновуж таки ріжних поліційних начальників, головно педаґоґії і психольоґії. Частенько влаштовуються також курси для суддів і прокураторів, шкільних педаґогів, медиків і вищих поліційних старшин.

Головну вагу прикладає інститут до вибору людей для поліційної служби. Давніще йшло це по шабльону. Хтось мав скінчену школу, мав відповідні свідоцтва, то вже міг стати поліційним урядовцем. Нині одначе показалося, що така метода підбору людей не годиться зовсім. Тому тепер кождого чоловіка беруть на окремі іспити, так би сказати, розглядають його здібности всесторонно, без огляду на школу і т. п. Хтось може мати й школи і свідоцтва, а до поліційної служби не надаватись. Головну увагу звертають на технічне образування людини для спеціяльних служб. Спеціяльну увагу звертається на фахові книжки для поліційної науки. Тому всі співробітники інституту пишуть гарні книжки про нові методи для вишколу урядників. Книжки не мають в собі нічого зайвого, а дають матеріял просто, щоб людина могла в ньому зорієнтуватись без великої натуги. Велику ролю при вишколі грають ріжні матеріяли для демонстрації. Тому інститут завів у себе збірку всяких можливих научних і практичних матеріялів.

Всяка служба вимагає богато рипсисів. Їх у Німеччині дуже богато. В них зорієнтуватись досить трудно навіть поліційним урядникам. Тому інститут взявся за упрощення тих приписів і зібрання їх в одну гарманійну цілість, що вже в части й переведено. Кромі того муситься студіювати ще й чужі поліції і вести до співпраці всієї світової поліції, користуватись здобутками чужими, свої здобутки дальше передавати ітп.

Та мабуть чи не найважніщим являється сама орґанізація поліції. На перший погляд являється вона простим, але фактично це справа дуже трудна, а до того спеціяльно в Німеччині, де верзайський диктат навіть у тій области поклав Німцям обмеження. Поліція мусить бути дуже чутка, гнучка; вона всюди мусить бути, все знати, всьому запобігти, берегти ладу і держави, остерігати перед нещастями, допомагати вразі потреби, викривати ріжні злочини ітп. А то все мусить відбуватись при дуже малій скількости поліційного поготівля, при обмежених засобах ітп. Поліція мусить, одним словом, всюди бути, все знати, все чути, все бачити. Це відноситься як до поодиноких урядників так і до цілих відділів. Звичайний урядник мусить бути поліційним президентом у всіх справах. Своє завдання він мусить виконати по припису і добре, зважаючи рівнож на обставини. Військовий вишкіл поліція мусить мати, бо часто їй приходиться виступати в більших формаціях. Оруже — це необхідна річ для поліції і з ним вона мусить вміти обходитись, але його не надужимати. Це майже не трапляється в Німеччині ніколи.

Досі панують на чужині переконання, що Німці наскрізь мілітарний нарід, та що навіть і німецька поліція — це чисте військо, що вразі потреби може йти в бій. Це справа трохи переборщена. Військові люди потребують інакшого вишколу. Поліція звичайно може йти в бій, але ніколи вона не заступить війська, спеціяльно вишколеного. Зрештою давніше це було можливим, коли вся поліція рекрутувалася з військового стану. Сьогодні одначе це заборонено Німцям. Вони мусять вишколювати окремо поліційних урядовців, що, розуміється, на державу вкладає знову великі видатки. Армія в Німеччині дуже маленька і її може не вистарчити на потреби внутрішні й зовнішні вразі війни.

А тепер Німеччині дуже по-

А тепер Німеччині дуже потрібно поліції з огляду на надходячу зиму. Ріжні партії розбісились до безконечности і, не дбаючи за добро народу й держави, хочуть за всяку ціну провести свої цілі в життя. З цим мусить боротися загал німецького народу, що йому лежить на серці добро самого народу і вдержання його при житті.

Думається також загально, що у всяких німецьких установах працюється лише над війною та середниками до неї, або іншими словами, що Німці в підземеллях готують реванж. Приглянувшися ближче поліційному інститутови, вислухавши уважних пояснень його провідників, переглянувши все, що там є ітп., не мається того враження. Мається враження, що люди ці руководяться в першу чергу ідеями гуманности і добра людського і працюють не лише на свою користь, а й для загально людського добра. Вони працюють над зближенням поліції до населення, над поліційним вишколом всього населення для улекшення праці властивої поліції. Яке відношення було перед війною між поліцією та населенням, а яке є нині, трудно й порівнати. Давніше поліція була начальством а сьогодня вона є для більшости населення необхідною установою, так би сказати добродієм. Сьогодня в Німеччині ніхто ніколи не страшить поліцією і ніхто поліції не боїться, а навпаки, за виїмком хіба елементів зпід темної звізди, які не лише поліції, але й світла денного та всякого чоловіка бояться.

М. С.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(12)

„Т-во Геть Неписьменність!" має почесне, але нездійснене за большевицьких метод праці завдання, ліквідувати неписьменність. Грошеві засоби його складаються з пожертв, карнавочних (пушкових) збірок, надвишок на білети в кіні, на ціни вина, пива... Ці гроші концентруються в районі та разом з державними субсидіями (мізерно малими щодо розміру) йдуть на школи Ліквідації Неписьменности. Місцеве „Т-во ГН" і його районовий комітет фактично не мають що робити, бо в районі є інспектура Ліквідації Неписьменности, яка й порядкує всіми грішми, навіть зібраними товариством для потреб шкіл ліквідації неписьменности.

Ці товариства, хоч життєва потреба в них і булаб, помирають, не встигши народитись.

„Друзі Дітей" — філянтропійна організація, яка існує в деяких містах, а більше в уяві „товаришки" Крупської. Опікуном цих ДД є комсомол. Кожний новопризначений секретар сільського комсомольського осередку обовязково закладає підвалини майбутнього осередку ДД, „вивчає" фактичні можливости створення цієї організації, але для дійсного її створення він уже не має часу, бо... приїжджає новий секретар.

ОСО-АВІОХЕМ, товариство радянської оборони і товариство друзів авіяції й хемії злилися в одну орґанізацію під повищим іменем. Наскільки МОДР є орґанізація фіктивна, настільки ОСО-АВІОХЕМ є справжня мілітарна орґанізація, активний чинник морального псування й мілітаризації молоді.

Молодь має завжди нахил до військових забав. Цей інстинкт большевики уже зручно використовують, орґанізуючи біля комсомолу відділи ОСО-АВІОХЕМУ. Ці відділи мають рушниці, вправляються в стрілянині, вивчають муштру, навчаються поводитись з протигазовими масками, будують провізоричні ґазосхоронища і т. п.

В одеських маневрах 1928 р. брали участь поруч з частинами реґулярної армії й „робітничі" відділи ОСО-АВІОХЕМУ.

Через те, що ОСО-АВІОХЕМ не є орґанізацією масовою (бо такого характеру масова орґанізація загрожувалаб існуванню влади), большевики завели ще обовязкове військове навчання в середніх і вищих школах.

XXXI.

„Звіздини".

У великій салі Н.-Воронцівського сільбуду прибирають, чистять, кроплять підлогу водою, вимітають недокурки, купи сміття. Готуються до свята, яке трапляється дуже рідко, далеко не кожного року.

Мають бути „звіздини", себто комячейка буде хрестити в своїй вірі немовлятко, що знайшлося в родині кандидата партії.

„Селянський будинок" уже прибраний, на стінах в червоному полі плякати й гасла: „Через новий побут — до соціялізму!", „Зміцняймо новий побут!" Стіл накрито червоним полотном, в кутах передньої стіни прапори. На стіні золочена пятикутна зірка, від якої розходиться золоте проміння. Вгорі над зіркою великий, у золочених рамах, портрет Леніна.

І хоч там золотими літерами ще написано „Релігія — опіум народу", ця чільна стіна робить враження імпровізованого вівтаря.

Між портретами ріжних „вождів", на бічних стінах, десь ззаду похмуро зпід лоба виглядає прибитий до стіни цвяхами, без рамців, портрет Шевченка.

Доповнюють умеблювання цього „храму політосвіти" шість довгих, брудних, пописаних олівцями й порізаних ножиками, лав. Найбільше там фіґурують імена комсомолок з дуже неестетичними епітетами. Зі здивуванням я прочитав на одній лаві: „Катя Х. робила аборт (позбувалася плоду) 21. XI. 1928". Катя Х. учениця 6 групи семирічки, піонерка.

В 9 годині ранку має початися торжество. Вже пів на одинацяту, а тому публика починає сходитись.

Яких дванацять комсомольців і комсомолок, що зійшлися в очікуванні звіздин, вгадують, як буде зватися дитина:

— Я кажу, що „Владлен" (скорочено з Владимир Ленін), — твердить веснянкуватий комсомолець з аґрошколи.

— Куди краще булоб „Емс" (електрифікація + машинізація = соціялізм)—каже секретар сільського осередку.

Далі з гурту чути: „Атеїст", „Ленін", „Радвлад", „Екос" (електрифікація + кооперація = соціялізм) і інші „революційні" імена.

Коли прийшли батьки з дитиною, післали по секретаря партосередку.

Прийшла керівниця „Жінвідділу" й почала хазяювати, розсаджувати публику. Хоч там і керувати не було чим, „публіки" було всього з двацять душ, але відчувалося, що є господар — відповідальна особа...

Нарешті прийшов секртеар партосереку й з ним ще деяке „начальство", як от голова кооперативи, уповноважений „Рудметалторгу", голова сільради.

Після сварки між керівницею „Жінвідділу" й секретарем партосередку про те, хто має верховодити на „звіздинах", починається свято.

Керівниця „Жінвідділу" відкриває урочисті збори, вибирають президію. Перше слово дістає секретар партосередку.

Він незграбно бере з рук матері дитину й починає говорити. Звичка ґестикулювати при промові дається в знаки: він розмахує дитиною в повітрі підчас промови. Це викликає сміх у слухачів. „І от цьому — закінчує він свою промову — новонародженому ленінцеви привласнюється імя Владлен. Партійний осередок жертвує батькам 25 карбованців".

Далі пішло: „Жінвідділ" дарує звій полотна й 5 карбованців, сіл. рада — 20 карбованців, спілка „Радторгслужбовців" — матерію на вбрання матері й 25 карб. Словом, щасливі батьки в цей день заробили більше, ніж вони заробляють за цілий місяць.

Хоч це „свято" переводилося навмисно в неділю, нікого з селян не було, та й „своїх" було мало. З 70 комсомольців і партійців, що є в селі, було на святі всього 30 осіб.

Взагалі цей сурогат хрестин популярністю не користується. Селяни й робітники хрестять свої діти в церкві, інтеліґенція й більшсть партійців ані не хрестять, ані не „звіздять" своїх дітей. Серед української інтеліґенції улюблені імена, що даються новонародженим: Олег, Святослав, Тарас, Галя; серед партійців: Володимир (і „революційне", і не відбігає від християнського), Надя, Майа (від місяця „мая"). „Радвлад", „Емс", та інші нові імена дають лише під примусом, от, наприклад, коли секретар партосереку це запропонує свому підвладному.

XXXII.

Селянський будинок*).

Сельбуд є установа, що підлягає окружній інспектурі політосвіти, відділови аґітації та пропаґанди Окружного чи Районового Партійного Комітету й має на меті зосередити в своїх руках всю політосвітну роботу даної місцевости.

На чолі сельбуду стоїть Рада, якої головою є майже завжди вчитель. Одним з членів Ради є також завідувач сельбуду, партієць-пропаґандист. Він за завідування дістає вчительську платню.

Крім того, платною в сельбуді є ще посада діловода, який мусить виконувати також обовязки бібліотекаря.

Сельбуд плянує працю на рік, керує підвладними хатами-читальнями, веде безпосередньо, або через „Спілку Войовничих Безвірників", де така створена, антирелігійну пропаґанду.

*) Сліди урядової українізації позначились і на цій вельми невдалій назві. Требаб по українському „селянський дім", або „селянська хата".

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З нагоди надходячого концерту.

Вже цеї суботи (14. листопада 1931) Ню Йорк буде мати причину заговорити про Українців, про їх націю. Його присилує до цього „Українське Тріо".

Признамся, що я ставився до цього українського виступу з деяким недовірям. Деж узяти репертуару на „українське тріо"; а коли знайдеться репертуар, то чи це тріо буде українське! Тих артистів, що мають виступити в тріо, я чув тільки на салі Народного Дому, а не міг собі як слід уявити, як буде їх артизм проявлятися на великій, модерній концертовій салі. Але я мав щастя побути на пробі цього мистецького гуртка в тій салі, в якій відбудеться концерт. О, це не все одно. Щойно тут набирається поняття, хто є наша артистка М. Гребенецька, хто є Р. Придаткевич і яка то незрівнана поміч для них п. О. Ткачуківна.

„Ой, зійшлися всі бурлаки
До чужої хати"...

Мені пригадалася ця тужлива українська пісня наших заточенців, тих, що то обставинами примушені жити на чужині. Зійшлися українські діти трох країв: розлогої України, мученої Галичини й просторої Америки та зложили „українське тріо". Що за чудова гадка. Маючи в собі ту „божу іскру", якою їх природа обдарувала — замісць служити чужим богам — взялися служити українській справі, щоби поширити славу українського імени й розказати чужинцям, що ми не безбатченки, що в нас є теж всякі культурні цінности, які не тільки загрівають своїх, але й приєднують симпатії чужинців.

Програма „трія" зложена незвичайно вміло: дуже ріжнородна, а всеж таки характер концерту буде наскрізь український. Український слухач буде мусіти перенестися думкою аж там до рідних сторін, де заховався й бе живчик українства. Йому блисне на хвильку різдвяна зоря, слухаючи колядки, причується вороження дівчат, слухаючи „щедрівки", чи прийдуть на гадку „жучок" та „перепілонька", слухаючи „веснянок". Не пошкодить йому й це, коли на його розмріяну думку прилине дух Великого Мазепи, якого тужну думу про „чайку небогу" проспіває „українське тріо". Музикальний ми нарід; бодай завжди чванимося тим. Але музикальністю вибитися на верх — дала природа змогу хіба одиницям зпоміж нас. Інші тепер інструменти від колишніх, але дух музики остався. І цей український музичний дух буде провідним у сьому концертові: як змістом творів, як виконанням, так і авторами. Кого там нема! Є Барвінський, Гайворонський, Колесса, Кудрик, Придаткевич. А кожний розсипає свої перли через душу наших артистів.

Чи я хочу збудити в читачів ніжніші почування, чи „витягнути" їх на концерт? Зовсім ні; я прямо приневолений звернути увагу тих, які можуть з якихнебудь причин не доцінювати цього українського вечора. Я відчуваю, що мав би викиди совісти, колиб колись стрінувся із закидом, що „нас не попередили про те, щото за вечір".

А зрештою: наші артисти на свому місці; вони як не мож краще виконають свою службу народові на свому пості. Будьмож і ми всі там, де в той вечір має бути наше місце. По цьому концерті будуть нас і чужинці судити.

Лев Ясінчук.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Литовський вечір „Перемиря".

Заходом Литовського Леґіону відбудеться дня 14 листопада, в годині 7.30 вечером, в Меспет, Н. Й., в Клинтон Гол при Бетс і Меспед евенях „Вечір Перемиря", на якім виступлять з українськими танками Січовики з Чорноморської Січи. Будуть теж виступати ріжні промовці.

Як знаємо, то нема тепер українського свята чи забави, щоби ми не витали між собою братів Литовців. Тому й Українці повинні брати участь у литовських святах і забавах, бо таке зближення вийде обидвом народам на добре. З З Ню Йорку їдеться собвеєм Кенерсі з 14 ул. до Ґренд Ст., а відтам карою до Меспет.

——o——

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жіноча Громада і „Проамерика".

Дня 10 листопада розпочала по літній перерві свою діяльність американська орґанізація „Проамерика", яка має на ціли довести до зближення ріжні національні ґрупи, які жиють в Америці. Праця „Проамерики" культурна. Вона аранжує вистави мистецьких виробів поодиноких народів, як також влаштовує чайні вечори, на яких подають страви ріжних народів.

Товариство „Жіноча Громада" мало в Ґренд Сентрал Палє, де урядує „Проамерика", свою „українську хату", як теж влаштувало кілька принять і, українських концертів.

Минулого вівтірка „Жіноча Громада" влаштувала принят-тя для предсідниць поодиноких національних ґруп, на якім подавано український борщ, голубці й інші українські присмаки.

Потім виступали в концертовій галі учні Школи Українських Танків В. Авраменка. Президенткою „Проамерики" є Миссис Джіні Карпенетер, а предсідницею Українського Комітету є пані Марія Скубова, яка одначе не була при отворенню, бо лежить хора в шпиталі. Її місце заступала панна Іванна Скубівна.

PHYLADELPHIA, PA.

The Ukrainian Youth's Organization of Philadelphia, Pa.

Originally inaugurated in the Spring of 1931 as an Athletic Association, recently joined together with The Ukrainian Girls Club as an Athletic and Social Organization.

The Youth's Club originally started with 15 members and at present exceeds 50 members with additional applicants weekly.

The Youths have held a number of meetings, and in addition a Masquerade Party was held recently, in which the outcome has proven to be a huge success.

With the joining together of these two clubs, it is expected that all Youths Girls of Ukrainian birth or extraction, 16 years of age and over, will attend a future meeting. Meetings are held each Wednesday evening at the Ukrainian Hall, 847 N. Franklin St., Phila., Pa., at 8 o'clock P. M.

The aim of the Youths is to attain representation in all branches of Sport, such as, Basketball, Baseball, etc. The Girls are expecting to form Sewing and Social Circles, with the possibility of developing into minor sports for physical development.

Parents are urged to encourage their sons and daughters to attend at least one meeting in order to see the actions and benefits of this joint organization.

Miss Anna Rudolph, Secretary.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана, членица 120 відділу У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50. Відділовим урядникам також щиро дякую за прихильність до моєї просьби.

Анна Пудик,
Аліквіпа, Па.

ЧИ ІСНУЄ ЖИДІВСЬКЕ МИСТЕЦТВО?

Таке питання затронув у свойому докладі д-р Ротміллер з нагоди вистави творів жидівського мистця Пенна. Досі відмовлювано Жидам якихнебудь прав на мистецтво і мистецькі твори, як також на оригінальну фільософію і музику і покликуванось при цьому на якісь заповіди, що забороняють Жидам займатись тими штуками.

Говориться, приміром, про французьку штуку, бо існує тісний внутрішний звязок специфічної оформлености в тій штуці. Сам сюжет не грає ролі, але грає спосіб його обробки, ті почування, що при цьому грають ролю і які хоче мистець відтворити назовні в свойому творі.

Жиди мали своє народнє мистецтво від непамятних часів, але воно поза маленький провінціоналізм у порівнанні з мистецтвом Єгипту і Вавилону не вийшло. Будови були в принципі однакові, але внутрішного їх уладження ми сьогодня не можемо відтворити. Та зрештою в тих часах головну ролю в житті грала релігія. Під тим кутом поставлено було й мистецтво і заставлено його служити релігії, кастам, як за старих часів, так і за часів розсіяння Жидів по цілому світі. Отже мистецтво могло на підставі тих засад служити окрасою предметів релігійної потреби, як тора, світильники, чаші ітп. Це віднцосилось також до украшень синагог і богослужебних книжок.

Непевна судьба, що ввесь час супроводить жидівський нарід, причинились до того, що поодинокі жидівські твори мистецтва попали в чужі орґанізми, попали під їх вплив. Часті гонення Жидів не дали змоги розвинути щось сталого жидівського в мистецтві. Так, приміром у синаґоґах подибуємо богато впливів грецьких, маврійських, ґотицьких, славянських і інших, в залежности від того, де жили Жиди. Лише в різьбарстві і подекуди в малярстві не засимілювалася жидівська штука зовсім. Так, приміром у Жидів осталися й по сьогодня суто жидівські твори, як семираменний свічник, ріжні біблійні музичні інструменти, відтворювання спеціяльних полудневих овочів, дальше ріжні способи прикраси ітп. Вони є суто жидівські і виражають чуття жидівського народу в области примітивного мистецтва.

В новіших часах це положення Жидів поправилось. Жидівське мистецтво зискало як квалітативно так і квантитативно. Так прим. прикраси книжкових окладинок, літоґрафія ітп. здобули собі спеціяльне признання в цілому світі. У Франції працює жидівський мистець Піссаро, в Голяндії Ізраель, в Німеччині Ліберман і Урі ітд. Вправді вони не є суто жидівськими мистцями, але в них пробивається жидівське почуття в їх творах. Вони лише частинно жидівські. В своїх творах вийшли вони поза сферу національного мистецтва і стали загально світовим людським добром.

Зате в Палестині працюють жидівські мистці над жидівською штукою. Палестина — ця мрія жидівського населення світа, має специфічні обставини для Жидів і сприяє витворенню нового типу національного жидівського мистецтва. Велику ролю грає в цьому релігія, національне почуття, спосіб життя й інші чинники, яких не можна стрінути в Европі в такому специфічному вигляді, як це є в Палестині. Це є початки жидівського мистецтва і воно має великі вигляди на будучність.

М. С.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 АВЕНЮ А. НЮ ЙОРК.

Різдво надходить. Люди з банків будуть гроші виймати і витрачати. Щоб частина лишилася на українські цілі, то в Сурмі приготовлено на Свята українські картки, листи, календарі, цукорки, все вже чекає своїх покупців.

Того тижня прийшли з краю: Календарі Червоної Калини, 75 цт. Календарі Просвіти, 35 цнт., Золотий Колос 50 цнт., Для Всіх 50 цнт., Веселий (дуже веселий) 35 цнт., Русалка 35 цнт. Також прийшли нові ноти зі Львова.

Смачні українські цукорки Фортуна також вже є всі в комплеті. Мішані продаються по 75 цнт. фунт. Чоколядові: Тарас, Стефан, Сяйко по 90 цнт. фунт. Андрути 1.25 в гарній українській виробленій баксі, Ірися по 1.50, Марійка, Оксана і Одарка (танці) 75 цнт. за фунт. В Ню Йорку 10,000 дітей признали, що українські цукорки найлучші. Вони зроблені з правдивого буракового цукру, а не з Екстракту, як декотрі інші. Коли Ви хочете, щоб Вас памятали і вважали Вас за розумного, то даруйте того року лише цукорки Фортуна. В Ню Йорку їх найдете в Сурмі, а в Нюарку в Русалки. Можна замовляти почтою. Знижка для більшого замовлення.

На слідуючу неділю, 15-го листопада, в годині 8:30 рано будуть грати на радіо діти з Ню Йорку і з Стемфорд. Зі старших дехто скаржиться, що то йому здається занадто рано, але від дітей ще того не чуа. А противно, вони навіть дуже люблять гурмою йти на радіо-стацію рано, коли сонце сходить. Це памятка на ціле життя. Як Ви маєте дитину, що може грати, співати або декля́мувати прийдіть до Сурми сьогодня і запишіть її.

З Вест Гейвен, Конн., отримано лист від громадянина Олекси Маркіан, що він дуже добре дістає нашу стацію на своє радіо. Ану, хто з найдальших її дістане. Стація WLBX, 1500 кс.

М. Юрків з Рачестер, пише „залучаю чек за 10 книжок „Поліш Атросітіс" які я продав. Дякую... і т. д. Було би добре, щоби такі всі були справедливі і точні, а українська книжка добре розвивалася, а то є такі, що за вислані книжки заплатити не хочуть, як допоминатися то грозять, що по морді набють (Sic! Plainfield).

Банда зі Стейтен Айленд, під проводом В. Січки, приготовляється до виступу на наше радіо на 22-го с. м., 27 музикантів від 6 до 17 літ. Також гр. Михайло Майк з Пасейку має вже готову банду до виступу, як на радіо так і на концерти чи балі. В Ню Йорку Української Банди ще нема, але як плян перейде, то будемо мати більшу, як решта всі до купи. Слухайте пляну через радіо.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(37)

Вудсайд, Л. Ай., 10. 3. 1931.

Впов. Пане Доктор!

Читаючи Ваші статті про медицину у Свободі — я осміляюся просити Вас о пораду. Мені безнастанно шумить в ухах вже 4 роки. Ходив я до ріжних лікарів, а тепер ходжу на кліміку в Ню Йорку. Та доктори до цього часу нічого мені не сказали і не порадили. Що особливо мені бракує?

Дякую за пораду, з пов.

Т. Мелещук.

Відповідь.

Причини шумлення в ухах є многі. Звичайно шум спричинює нагромадження в усі т. зв. воску та нечистоти в усі. Дальше — може бути запалення оболонки в усі —примірем т. зв. Соборія, Екзіма, хронічне запалення та погрубіння оболонки, всякі нарости. Може бути хронічне запалення мікдаликів (Тонсілс), що спричинюють запалення т. зв. Рурок Евстахія, що провадять з горла до уха. В інших випадках може бути запалення та згрублення самого ушного апарату в середині в мозку, або ушкодження крови (гай блод прешюр), та взагалі богато інших недуг, як неврастенія, гістерія і т. д.

Спитайтеся лікарів на клініці — чи особливо Ви не занепадаєте на одну з повище згаданих недуг.

Д-р Кібзей.

Бофало, Н. И., 10. 4. 1931

Впов. Пане Доктор!

Маю клопоти з моєю дитиною — Івасем. Вже 3 роки минуло йому. Все шкробається в носі, та при відходовій кишці. Сусіди говорять мені, що він певно має черваки чи глисти. Чи се правда — прошу напишіть!

Дякую. З пов.

А. Бойко.

Відповідь.

Буває дуже часто, що коли дітей свербить у відходовій кишці, то до того вони шкробаються тут і там — вони мають черваки, або і глисти. На червачки, що гніздяться у відходовій кишці, добре є робити левативу з соли і води — (2 столові ложки до кварти переvареної води), або ще ліпше є купити в аптиці „Інфлюзіо оф Квасія" і сим препаратом вимивати відходову кишку раз на день цілий тиждень.

Колиж є глисти, то звичайно можна їх зауважити в калі.

Щоби позбутися їх — добре давати рецинового олійку (Кестор ойл), або ще ліпше, дати т. з. лік Сантонін 1 зерно (1 ґрейн) що 4 год. через 3 рази, а по сім одну ложочку рецинового олійку. Се повторити раз на тиждень три тижні і вже буде по глистах.

Червачки, що гніздяться у відходовій кишці, є маленькі (1/6 до 1/3 цалі довгі), як білі ниточки, та не все можна їх добачити в калі. Та „Інф. оф Квасія" їх певно знищить.

Д-р Кібзей.

Дітройт, 10. 6. 1931.

Впов. Пане Доктор!

Я терплю на якусь недугу носа. Звичайно ніс все в мене забитий, кажуть люди, що говорю через ніс — неначе по французьки, та як сплю, храплю і маю отворені уста. Прошу порадьте, що мені бракує?

Дякую за пораду і остаюся з пов. **П. Р.**

Відповідь.

Ви вгадали. недуга, на яку Ви терпите, є недугою носа „ол райт"! Після Ваших описів я підозріваю, що Ви маєте т. зв. „поліпи" в носі, себто нарости, котрі конечно треба вирізати.

Підіть до лікаря спеціяліста від носа і горла, та дайтеся добре оглянути. Вам треба буде вирізати т. з. „Тонсилс", та поліпи.

Часом може також бути, що Ви хоруєте на побільшення т. з. стін носа та неправильність тихже, або по ученому „Дефлексіон оф і Септум". Та про се все розкаже Вам лікар.

Д-р Кібзей.

(Дальше буде).

ПОМИСЛОВІ НАПАСНИКИ.

Часописи пишуть про досить помислово виконаний напад невідомих справників на поїзд, що їхав з Глупчиць до Раціборжа (Опольський Шлеськ). Згадані напасники, їдучи в останньому вагоні поїзду, заінсценізували там бійку. Поїзд задержано. В хвилині, коли кондуктори поїзду успокоювали „авантурників", один з них „скористав з окaзії", вломився до пачкового вагону та забрав 700 німецьких марок. Заки грабіж завважено, напасники втікли і слід за ними загинув.

—о—

ХОЛЕРА В ТУРЕЧЧИНІ.

Епідемія холери шириться в Туреччині. В місцевости Басора захворіли на цю страшну недугу 1,003, з того 526 померли. Епідемія почалася на пограничу Персії та Белюджистану.

У цирку.

—Коли мене ще раз удариш, то виганьблю тебе так, що не стямишся — каже карлик до великана.

— Коли виганьбиш мене, то сховаю тебе до кишені! — відповідає великан.

— Не роби того — відповідає карлик — бо будеш мати більше розуму в кишені, ніж у голові.

—о—

Безпідставне обвинувачення.

Судля (до обвинуваченого): Найліпше буде для вас признатися. Скажіть: чи ви вкрали плащ із гардероби, чи ні?

Обвинувачений: Та я ніби взяв, одначе там була вивіска з написом: „Гардероба безплатна".

В театрі на премієрі якийсь чоловік кричить безупину: „Автор! автор!"

Солодко всміхнений виходить автор на сцену та дякує за той вияв одушевлення.

А тамтой дальше кричить:

— Автор, автор!

Сердито звертається кількох глядачів до нього:

— Та перестаньте верещати, таж це власне автор!

— То не може бути! — відповідає „крикун" — це той пан, який дав мені пять долярів, щоби я викликав автора!

—о—

Сон.

— Ти чого плачеш, Юрчику?

— Бо мені снилося, що я дістав від дідуся три яблука, з яких я зїв щойно одно, а тимчасом мама збудила мене.

—о—

ТАРЗАНІВ СИН.

(87)

Copyright, 1930, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

MAXON

В пролом у паркані зі страшною силою вривався слон на подвіря. Корак чув тріск паркану й почав голосніше кликати Тантора на підмогу. Огонь уже почав добиратися до нього. Видаючи сильний голос гніву, Тантор біг на допомогу свому панови й приятелеви. Чорні з переляку кинулися тікати, а який з них не встиг утекти, той став жертвою страшного в гніві слона. Сам шейк побіг до намету по рушницю.

Тантор побачив вогонь, а посеред нього Корака. Це додало слонови ще більше гніву й енергії. Він підбіг ближче й, не зважаючи на вогонь, обхопив своїм хоботом Корака й той стовп, до якого він був привязаний. З усієї сили смикнув великан-слон і високо підніс над своєю головою Корака, привязаного до стовпа. Тантор, не гаючи часу, подався зі своїм дорогим приятелем до пролому в паркані.

—о—

Тут йому заступив дорогу шейк, що стрілив з рушниці. Та на свою біду, старий Араб не влучив. Стріл Араба ще більше поіритував Тантора й він бурею налетів на нещасливого шейка. Одним ударом ноги розчавчив Араба й подався далі. Він обережно проніс свій тягар через пролом. Тантор скоро опинився в глибині джунглів з міцно привязаним до стовпа Кораком. Корак не міг навіть пальцем поворухнути.

—о—

Меріем і Бейнес уже готові були перебратися при помочі мотуза через паркан, як вони почули сильний рев слона, а згодом тріск паркану. Вони не знали, що там сталося. Меріем була немов не своя від пережитого потрясення. Вона думала, що Корак уже загинув, а тут він зявився до неї на мить, щоб її вратувати. „Вони його вбють!" з трівогою говорила дівчина. Вона й Бейнес ще затрималися в селищі.

—о—